

IIRA:n 15. MAAILMANKONFERENSSI JA FINANSSIKRIISI

IIRA:n eli kansainvälisen työelämän suhteiden yhdistyksen 15. maailmankonferenssi pidettiin Sydneyssä Australiassa elokuussa 2009. Kokouksen avauspuheenvuoroissa käsiteltiin finanssikriisiä ja sen suhdetta työmarkkinapolitiikkaan. Johtavat asiantuntijat ennakoivat talousjärjestelmän muutoksia sekä paluuta terveille juurille.

Presidentti Barack Obaman avustaja, professori Thomas Kochan arvioi finanssisektorilla olevan kasvava vaikutus työmarkkinoihin ja talouden luonteeseen. Kochanin mukaan hallitukset ja yritykset eivät riittävästi ymmärrä mitä on tapahtumassa. Globaali finanssikriisi on toimintojen ohjauksen ongelma.

Yhdysvalloissa viidesosa työvoimasta on alikäytössä, mikä aiheuttaa turhautumista kansalaisten keskuudessa. Hallitus on ottanut laatiakseen uudet finanssisäädökset tavoitteenaan välttää riskit ja lisätä työllisyyttä. Finanssialan säätelyn seurauksena tavoitellaan lyhyellä aikavälillä 3,5 miljoonaa uutta työpaikkaa ja 6 miljoonaa työpaikkaa vuoteen 2012 mennessä. Kochan ei kuitenkaan mene takuuseen siitä, kuinka kestäviä nämä työpaikat ovat.

Kochanin mukaan sosiaaliset ja työmarkkinapoliittiset innovaatiot on nyt otettava osaksi talouden ohjausta. Liian paljon on kiinnitetty huomiota lyhyen aikavälin ja liian vähän pitkän aikavälin tavoitteisiin. Työelämän suhteet ja yritysten johto on integroitava toisiinsa. Ammattiliittojen on ymmärrettävä muutosta nykyistä paremmin. Osapuolten roolit on määriteltävä täsmällisemmin ja arvioitava mikä on kestävää politiikkaa.

Tohtori Peter Auer ILO:sta totesi EU:n tavoitelleen 70 prosentin työllisyyttä vuonna 2010. Toteutuva luku on hänen mukaansa 63,5 prosenttia. Tällöin 8,5 miljoonaa työpaikkaa on menetetty. Työttömyys koko EU:ssa kohoaa 11 prosenttiin, EU 15:ssa, eli niin kutsutuissa vanhoissa jäsenmaissa, 11,5 prosenttiin. Nuorisotyöttömyys on Auerin mukaan 25 prosenttia vuonna 2010.

Uudetkin kriisit tulevat ja menevät, mutta niistä huolimatta tarvitaan pysyvää ja kestävää työmarkkinapolitiikkaa. Myös Auerin mielestä finanss-

sialaa on säädeltävä nykyistä voimakkaammin. Tulevaisuuden talouskasvusta niin sanotuilla vihreillä toimialoilla on erittäin merkittävä osuus.

Korean presidentin neuvonantajan tohtori Wonduck Leen mukaan taluskriisin taustalla on useiden osajärjestelmien kasautunut kriisi ja ongelmakierrettä ruokkivat nyt julkiset ja yksityiset toimet. Tulevaisuudessa talouden jännite virittyy USA:n ja nousevien talouksien suhteisiin, tuotanto- ja finanssijärjestelmän tasapainoon, talouskasvun ja työllisyyden kasvun väliseen suhteeseen, tasa-arvon ja epätasa-arvon kehitykseen sekä markkinakehityksen ja säätelyn balanssiin.

ILO on ryhtynyt edistämään hyvää työtä (decent work). Käsitteellä tarkoitetaan laadukasta, turvattua sekä pysyvän toimeentulon antamaa työtä. Kriittistä hyvän työn saavuttamiselle politiikkatasolla on sopiva painotus tuotannon väistämättömän uudelleenrakentumisen ja työllisyyden välillä. Lee katsoo, että USA:n olisi vähennettävä harjoittamaansa ylikulutusta ja Kiinan tulisi kehittää myös kotimarkkinoitaan. Lisäksi on vältettävä uusi talouskupla.

Professori Helio Zylberstajin totesi väestönkasvun Brasiliassa pudonneen 1 prosentin tasolle. Kaupunkiväestön osuus on jo 80 prosenttia. Latinalaisessa Amerikassa ei globaali taluskriisi juurikaan paina Meksikoa lukuun ottamatta ja talouden odotetaan virkoavan jälleen vuonna 2010. Nousulle luovat edellytyksiä työmarkkinoiden säätely, suuret valuuttavarat ja alhaiset korot. Uusia näkymiä avaa sikäläisten valtioiden ”Bolivaarinen allianssi” eli orastava integraatiokehitys sekä ”etelä-kauppa” Latinalaisen Amerikan, Kiinan ja Intian kesken.

Zylberstajin katsoi ilmapiirin muuttuneen. Tulonsiirrot köyhille ovat yleistyneet ja on syytä odottaa, että hekin saattavat kouluttaa lapsensa ja elää terveinä jo lähitulevaisuudessa. Tulonsiirtoja saavat kansalaiset eivät vielä näe saamiaan etuja kansalaisyhteisyydenä vaan hyväntekeväisyytenä, joka tulee presidentiltä tai muulta johtohahmolta.

Kuitenkaan hallitukset eivät kykene yksin ratkaisemaan köyhyyden ongelmaa, Zylberstajin korostaa. Latinalaisen Amerikan eliitti onkin muuttanut asenteitaan demokraattiseen suuntaan. Moni tuntee syyllisyyttä aikaisemmasta itsekkyydestään ja kannattaa demokratian vaalimista. Tuoreen kyselyn mukaan 31 prosenttia eliitistä piti pohjoismaista yhteiskuntaa mallina myös sikäläisten olojen kehittämiseksi.

Avajaispuheenvuorojen viesti oli rohkaiseva. Globaalin taluskriisin hallinta on lopulta mahdollista, kun valtiot palauttavat taloudesta kirvonnutta otettaan sekä talousongelmien korjaamisen että yleisemmän yhteiskuntapolitiikan välttämättömyyksien edessä. Vallitsevan käsityksen mukaan kriisiin johtanut markkinaliberalismi osoittautui kestävämmäksi toimintatavaksi. Sekä USA että EU pyrkivät speku-

latiivisen finanssipääoman toiminnan hallitsemiseen tuotannollisen toiminnan hyväksi.

Talousjärjestelmän tulevaisuudesta antavat viitteitä nousevien keski-suurten valtioiden yhteistyö sekä ”vihreän” tuotannon keskeinen rooli taloudessa ja työllisyydessä. Keskustelu globaalien talousjärjestelmän tulevasta hallinnasta on jo virinnyt. Toiveikkaaseen yleiskuvaan sopii Latinalaisen Amerikan demokratisoituminen ja valtioiden omaehtoinen kehitys sekä uusi taloudellinen vaurastuminen.

ILO:n tavoittelema ”hyvä työ” on positiivinen haaste kaikilla kehitystasoillaan. Työolojen ja työn organisoinnin jatkuva parantaminen lisää tuottavuutta ja työllisyyttä sekä edistää yhteiskunnallista vakautta. Hyvä työn laatu varmistaa jaksamista ja pitkiä työuria.

Työmarkkinajärjestelmän merkitys sopimisen ja hallinnan foorumina korostuu jälleen globaalisti. Osapuolille tarjotaan uusia rooleja kestävässä taloudessa. Niihin soisi myös Suomessa tartuttavan.

Juhani Pekkola
Tutkimusjohtaja